



SBB Barometer

In dit nummer

- Jeugdwerkloosheid in perspectief
- Peiling maart 2012
- Trends arbeidsmarkt
- Trends stagemarkt

Jeugdwerkloosheid in perspectief

Eind 2011 was de gemiddelde werkloosheid in de Europese Unie voor jongeren onder de 25 jaar 21,5%. In Spanje en Griekenland zelfs bijna 50%. Daarbij bleek dat Nederland ook niet meer bovenaan staat in de lijst met Europese landen met de laagste jeugdwerkloosheid (bron: Eurostat).

Hoe staat het met de jeugdwerkloosheid in Nederland? Wat zijn hier de kansen en bedreigingen?

Jeugdwerkloosheid

Onder Nederlandse jongeren is de werkloosheid, ondanks een toename in januari, nog steeds lager dan bijna twee jaar geleden. (bron: CBS 02-2012). Het aantal werkzoekende jongeren ligt een fractie lager dan het aantal op het moment van de start van het Actieplan Jeugdwerkloosheid in juni 2009. Voor de economische crisis begin 2009 waren 40.000 jongeren werkloos. Op het hoogtepunt van de crisis halverwege 2010, waren dat er 64.000. Met het Actieplan Jeugdwerkloosheid is alles in het werk gesteld om de jeugdwerkloosheid te bestrijden en het aanbod van stageplaatsen en leerbanen op peil te houden. In 2011 is het aantal teruggebracht naar 55.000 jonge werkzoekenden. Het aantal werkloze jongeren stagneert op dit moment, het daalt niet verder.

Aantal vacatures daalt

Vaak krijgen jongeren tijdens een economische crisis als eerste ontslag of wordt hun contract niet verlengd. De crisis duurt lang en dat vergroot de kans op langdurige werkloosheid. Jongeren die er eerder voor kozen om in de schoolbanken te blijven, gaan nu toch de arbeidsmarkt op. Als de babyboomgeneratie met pensioen gaat, neemt naar verwachting het aantal vacatures weer toe. Jongeren moeten de tussenliggende periode overbruggen met bijvoorbeeld tijdelijke contracten of werk onder hun opleidingsniveau. Dat is geen gemakkelijke opgave. Het aantal internetvacatures voor mbo'ers is in de maanden augustus-november 2011 met 5.000 gedaald in vergelijking met de periode daarvoor (van 80.000 naar 75.000 vacatures, bron: *Basiscijfers Jeugd, UWV WERKbedrijven* en *stichting Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB)*, oktober 2011 en februari 2012*).



Tekort aan leerplaatsen dreigt

De bouw, afbouw, transport, hout en meubel geven aan dat zij nog niet hersteld zijn van de recessie 2009-2010. Overheidsgerelateerde sectoren zeggen meer dan voorheen dat de bezuinigingen gevolgen hebben voor het aantal leerplaatsen in het sociaal-cultureel werk, de jeugdzorg, de kinderopvang en de kunst- en cultuursector. Uit de meting voor deze barometer blijkt dat er veel meer studenten kiezen voor de opleiding artiest dan dat er leerplaatsen beschikbaar zijn. De verhouding tussen aantal beschikbare leerplaatsen en het aantal studenten dat een plaats zoekt is zelfs 1 op 7! Het is belangrijker dan ooit dat jongeren een opleiding kiezen die perspectief biedt op een baan.

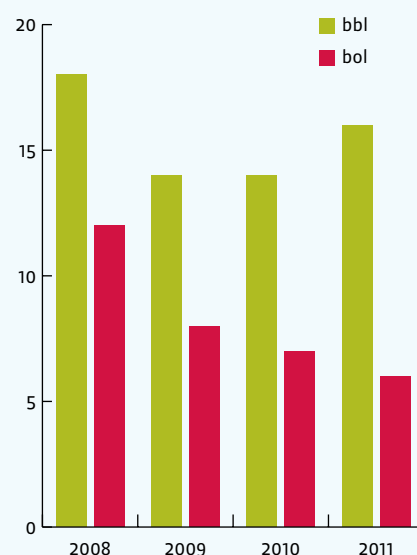
Niet-werkende werkzoekende jongeren (bron: UWV WERKbedrijf)

Nederland	December 2008	December 2009	December 2010	December 2011
Aantal	39.476	61.257	54.858	54.926



Duur stageovereenkomst loopt terug

De duur van stage-overeenkomsten wordt korter. Vooral in de bol-leerweg is dat merkbaar. De gemiddelde duur was in 2011 nog zes maanden. In de tabel ziet u de gemiddelde duur in maanden voor zowel bbl als bol in de afgelopen vier jaar.



Er zijn over het algemeen meer dan voldoende leerbedrijven, maar ze leiden niet allemaal even actief op. Als gevolg van de economische krimp hebben bedrijven minder nieuwe medewerkers nodig en proberen zij voor alles hun eigen personeel in dienst te houden. Verder hebben sommige bedrijven onvoldoende capaciteit om studenten op te leiden. Uit de meting voor deze barometer blijkt dat met name in de richtingen zorg en welzijn, bouw, kinderopvang, mode-industrie, transport en logistiek en afbouw en onderhoud er een tekort dreigt aan leerplaatsen. In de zorg hebben instellingen vaak onvoldoende capaciteit om studenten te begeleiden.

Positieve ervaringen uit het Actieplan Jeugdwerkloosheid

Ook in 2009 dreigde er een tekort aan leerplaatsen. Dit leidde toen tot het Actieplan Jeugdwerkloosheid. Met de informatie uit de Basiscijfers Jeugd en

Barometer konden gericht maatregelen worden genomen. SBB en UWV WERK-bedrijf vinden het, ook na afloop van het Actieplan Jeugdwerkloosheid, belangrijk om intensief te blijven samenwerken en vraag en aanbod in de regio inzichtelijk te houden. De Basiscijfers Jeugd blijven dan ook verschijnen.

Het is van groot belang om de positieve ervaringen met het Actieplan Jeugdwerkloosheid te blijven benutten. Zo is het effectief om opleidingsfondsen te stimuleren bedrijven te helpen met het behouden van leerplaatsen. Ook het stimuleren van bedrijven om stageplaatsen beschikbaar te stellen werkt. Vooral als de onderwijsinstellingen de jongeren voor wie even geen werk te vinden is, stimuleren om een vervolgopleiding op te pakken. Voor hen jongeren is dan wel een stageplaats nodig.

Een belangrijk argument om te investeren in stageplaatsen voor jongeren is dat veel

bedrijven en sectoren te maken hebben met vergrijzing. Juist nu in jongeren investeren stelt instroom van nieuw personeel op termijn zeker. Bovendien blijkt uit een recent onderzoek van SBB dat leerbedrijven positieve ervaringen hebben met het aanbieden van leerplaatsen (bron: *Rijnland Advies: Motieven en meerwaarde van opleiden onder leerbedrijven, november 2011*).

Voor veel bedrijven leveren stagiaires een goede bijdrage aan de balans in het personeelsbestand. Daarmee blijven ze van harte welkom. Stagiairs zorgen vaak voor een nieuwe frisse blik op het werk en nemen actuele vakkennis mee. Bedrijven geven ook aan dat het aannemen van stagiaires goed is voor hun imago.

Een win-winsituatie dus.

*** Wilt u meer weten over SBB, lees dan het artikel 'SBB in vogelvlucht' op pagina 11.**

Stage- en leerbanenmarkt

Steeds minder bbl-studenten kiezen voor een technische opleiding, waarschijnlijk als gevolg van de verslechterde economie. In bijvoorbeeld de financiële en juridische richtingen neemt het aantal stageplaatsen af. Bedrijven sluiten of hebben door de economische situatie weinig tijd om studenten te begeleiden. Dan kiezen zij soms voor hbo'ers in plaats van mbo'ers. Ook richtingen voedsel, natuur en leefomgeving hebben minder leerplaatsen. Roc's zeggen dat studenten pedagogisch werker niveau 4 lastig een stageplaats kunnen vinden. Er zijn veel meer studenten dan stageplaatsen in de creatieve industrie.



Zorg, Welzijn en Sport

Voor studenten pedagogisch werker 4 jeugdzorg is het lastig een stageplaats te vinden. Hbo'ers sociaal pedagogisch hulpverlener niveau 5 verdringen hen. De meeste roc's geven aan dat er geen of nauwelijks stageplaatsen zijn. Vooral in Noordoost-Nederland. Voor pedagogisch werker niveau 3 en helpende niveau 2 hebben betere perspectieven, maar ook voor deze studenten is het moeilijk.



Economisch-Administratief, ICT en Veiligheid

Voor studenten niveau 2 is het moeilijk om een leerplaats te vinden. De vraag is groter dan het aanbod. Automatisering neemt het routinewerk over. Voor de juridische opleidingen loopt het aantal stageplaatsen terug, dit is het gevolg van reorganisaties bij de overheid en de economische situatie. Ook verdringen

hbo'ers de mbo'ers, dit geldt voor juridische opleidingen, assistent accountant niveau 4 en bedrijfsadministrateur niveau 4. P&O is hierop een uitzondering.



Installatie-, Elektro- en Metaal

In de techniek is het aantal bbl-studenten lager dan voorgaande jaren. Vooral het aantal studenten op niveau 2 loopt terug. Het aantal bol-studenten blijft gelijk. Dat is waarschijnlijk een gevolg van de economische ontwikkelingen. De afgelopen jaren was er een verschuiving zichtbaar van de bol naar de bbl. De meeste technische opleidingen hebben genoeg leerplaatsen. De installatiebranche heeft minder plaatsen dan de andere richtingen.



Handel, Mode en Textiel

De detailhandel heeft voldoende leerplaatsen, vooral voor bol-studenten. Als gevolg van de crisis bieden leerbedrijven liever stageplaatsen aan dan leerbanen. Voor studenten van populaire opleiding interieuradviseur zijn er te weinig leerplaatsen. Het aantal studenten dat voor deze opleiding kiest blijft toenemen terwijl er weinig leerbedrijven zijn om hen op te leiden. In de groothandel is het voor studenten vestigingsmanager niveau 4 en junior accountmanager niveau 4 lastig een leerplaats te vinden. In de mode- en interieurindustrie is de vraag naar leerplaatsen voor vrijwel alle opleidingen hoger dan het aanbod. De opleidingen en de leerbedrijven in de tapijt- en textielindustrie zijn te vinden in Oost- en Zuidoost-Nederland. Er zijn meer dan voldoende leerplaatsen voor het beperkte aantal studenten.

Aequor

Voedsel, Natuur en leefomgeving

Het aantal leerbanen neemt af. Uitzonderingen hierop zijn de binnen- en buitenteelt en de voedingsbranche. Deze richtingen bieden kansen. Voor studenten hovenier, groenvoorzieningen en detailhandel is het lastiger een leerplaats te vinden. Dit geldt bijvoorbeeld voor een leerplaats in dierspecialzaken, bij een bloemist of in de kleine groene detailhandel. Het aantal stages in paardenpensies loopt terug, omdat er steeds minder paarden worden gehouden en stallen leeg staan. Bedrijven in de richtingen groen, grond en infra bieden ook minder leerbanen aan. De verwachting is dat dit snel zal verbeteren. Subsidies en lagere loonkosten maken het weer interessant voor bedrijven om bbl'ers in dienst te nemen.



Uiterlijke verzorging

In de uiterlijke verzorging neemt het aantal zzp'ers (zelfstandigen zonder personeel) sterk toe. Zzp'ers nemen zelden stagiaires aan. Hierdoor daalt het aantal leerplaatsen. Voor studenten van de kappersopleidingen zijn er voldoende leerplaatsen beschikbaar. Het aantal studenten neemt af. Stagiaires krijgen een stagevergoeding volgens de cao kappers. Dit belemmert met name zzp'ers om een leerplaats aan te bieden. De opleiding schoonheidsspecialist niveau 4 is populair. Een leerplaats vinden is daarom moeizaam. Voor pedicures zijn voldoende leerplaatsen beschikbaar.



Bouw en Infra

De bouw heeft gemiddeld gezien een tekort aan leerplaatsen door de terugloop van bouwproductie. Minder bouwproductie betekent minder ruimte voor bbl-studenten. Bedrijven proberen eerst eigen personeel in dienst te houden. Toch daalt het aantal werknemers in de bouw. Ook al gaat het minder goed met veel bouwbedrijven, er zijn nog altijd bouwbedrijven die behoefte hebben aan gemotiveerde studenten.

Leerbanen en stageplaatsen

Waar in de barometer de term leerbaan wordt gebruikt wordt de beroepspraktijkvorming bedoeld zoals die vorm krijgt in bbl-opleidingen: meestal vier dagen werkend leren met een arbeidsovereenkomst en één dag naar school. Waar stageplaats wordt gebruikt wordt de beroepspraktijkvorming bedoeld zoals die vorm wordt gegeven in de bol-opleiding: een periode van een aantal weken tot een half jaar onafgebroken werkzaam in een bedrijf, maar zonder arbeidsovereenkomst op enig moment tijdens de opleiding. Waar leerplaats wordt gebruikt, wordt beide bedoeld: een beschikbare plaats bij een bedrijf voor een leerling.



Hout en Meubel

De hout en meubelbranche heeft last van de de krimpende economie. De situatie op de arbeidsmarkt leidt tot minder leerbanen. Omdat het aantal deelnemers relatief klein is, kunnen zij vaak toch een leerbaan of stageplaats vinden. Dat verschilt per regio. In sommige regio's gaat het langzaam beter.



Creatieve industrie

Het aantal studenten is groter dan het aantal leerplaatsen. Ondanks de crisis neemt het aantal plaatsen wel toe. De opleiding tot artiest is populair. Er zijn veel meer deelnemers dan leerplaatsen. De verhouding tussen het aantal leerplaatsen en het aantal deelnemers dat een plaats zoekt is zelfs 1 op 7. Voor media- vormgevers zijn er veel plaatsen beschikbaar, maar ook daar overtreft de vraag het aanbod. Het aantal leerbedrijven in deze richting is beperkt. Voor gaming is het aantal studenten explosief gestegen. Hbo'ers verdringen ook nog eens mbo'ers artiest en gaming.



Gezondheids-, Creatieve en Ambachtelijke techniek

De economische crisis heeft op dit moment geen gevolgen voor de stage- en leerbanenmarkt. De branche biedt voldoende leerplaatsen. Onderwijs en branches werken via SOS Vakmanschap samen om het beroepsonderwijs voor kleinschalig, specialistisch vakmanschap te versterken en veilig te stellen. SOS Vakmanschap is een initiatief van VNO-NCW, MKB-Nederland, Metaalunie, HBA en SVGB.



Schilderen en Onderhoud, Afbouw, Reclame, Presentatie en Communicatie, Schoonmaak en Glazenwassen

Afbouw heeft in sommige regio's een tekort aan leerplaatsen. Voor schilderen en onderhoud zijn voldoende plaatsen beschikbaar.



Carrosserie

In de carrosserie is de afgelopen periode het werk steeds verder teruggelopen. Bedrijven bieden door minder werk in de autoschadeherstel minder leerplaatsen aan. Er is vaak net voldoende werk voor het eigen personeel. Het O&O fonds probeert met beleid en stimulering meer deelnemers een plaats aan te bieden.



Mobiliteit

Bedrijven zijn terughoudend met het aanbieden van leerplaatsen en nemen minder studenten aan. Vooral bol-studenten merken dit. In de tweewielerbranche is in bepaalde regio's de verkoop afgenomen, waardoor bedrijven minder leerplaatsen aanbieden.



Proces-, Laboratoriumtechniek en Fotonica

De procestechniek heeft voldoende stageplaatsen beschikbaar. Een uitzondering zijn bol-studenten jonger dan 18 jaar, vanwege wettelijke en veiligheids-eisen. Veel bedrijven in de procestechniek reorganiseren en krimpen in. Dat zet de begeleiding van stagiaires onder druk. De vraag naar operators op niveau 2 en 3 neemt toe. Leerbedrijven investeren in de technische scholing van anderstaligen. Dit geldt vooral voor de opleiding basis-operator op niveau 1. Bedrijven bieden graag stageplekken aan omdat iedere stagiaire een potentiële nieuwe medewerker is. In het middenwesten van Nederland is een structureel tekort aan stageplaatsen voor de opleiding junior laborant niveau 2. Er dreigt een landelijk tekort aan leerplaatsen voor studenten microbiologie omdat zij worden verdrongen door hbo'ers.



Transport, Logistiek en Scheepvaart

De richtingen transport en logistiek worden beïnvloed door de verslechterde economie. Het is voor studenten van deze opleidingen lastig een stageplaats te vinden.



Horeca, Bakkerij, Recreatie, Reizen en Facilitaire dienstverlening

Het aantal reisbureaus neemt verder af. In de reisbranche dreigt een tekort aan stageplaatsen ondanks de gelijktijdige afname van het aantal studenten. In een aantal regio's is er een tekort aan leerplaatsen voor bol-studenten leisure & hospitality niveau 2. Leerbedrijven geven de voorkeur aan studenten op niveau 3. Zij werken vaak zelfstandiger dan studenten op een lager niveau. In de horeca worden meer stageplaatsen aangeboden. Leerbedrijven kiezen – wellicht mede door de recessie – het zekere voor het onzekere en bieden liever een leerplaats aan dan dat zij een nieuwe medewerker aannemen.



Verssectoren

In de verssectoren zijn voldoende leerplaatsen beschikbaar. De versindustrie is vaak niet bekend bij werkzoekenden. De sector zoekt ambitieuze en enthousiaste medewerkers en productieleiders. Het is jammer dat werkzoekenden weinig weten van de opleidingsmogelijkheden, de goede kansen op werk en relatief gunstige arbeidsvoorwaarden. De branche biedt kansen en ondervindt (nog) geen effecten van de crisis.

Lees verder op pagina 8.

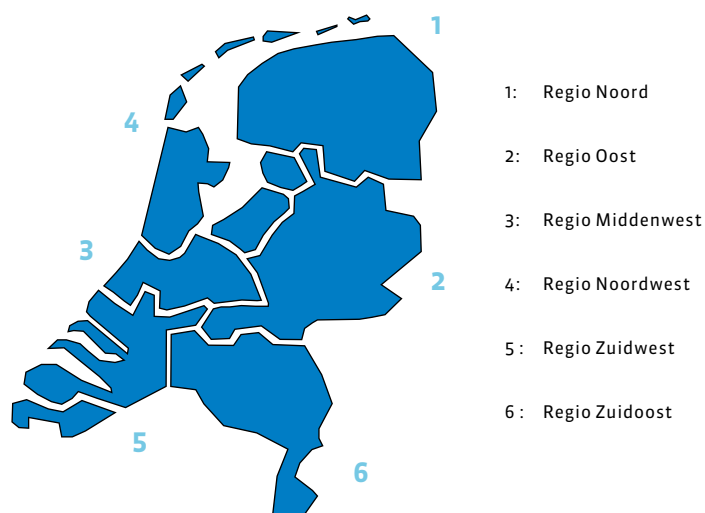
Kans op stage- en leerbanen in de verschillende regio's in Nederland maart 2012

Branche	Noord	Oost	Middenwest	Noordwest	Zuidwest	Zuidoost	Nederland
Zorg	Light Blue	Light Blue	Light Blue	Light Blue	Light Blue	Light Blue	Light Blue
Welzijn	Light Blue	Light Blue	Light Blue	Light Blue	Light Blue	Light Blue	Light Blue
Dokter-, Apotheek-, Tandartsassistenten	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
Sport	Light Blue	Light Blue	Light Blue	Light Blue	Light Blue	Light Blue	Light Blue
Economisch Administratief	Dark Blue	Yellow	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
ICT	Yellow	Dark Blue	Dark Blue	Yellow	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Veiligheid	Dark Blue	Dark Blue	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
Installatie-, Elektro- en Metaaltechniek	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Detailhandel Food en Non Food	Light Blue	Light Blue	Light Blue	Light Blue	Light Blue	Light Blue	Light Blue
Groothandel Food en Non Food	Yellow	Light Blue	Yellow	Light Blue	Yellow	Light Blue	Light Blue
Textielindustrie	Dark Blue	Green	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Green	Green
Mode-industrie	Orange	Orange	Orange	Yellow	Orange	Orange	Orange
Groene ruimte	Green	Green	Dark Blue	Dark Blue	Green	Green	Green
Bloemen en Tuincentra	Green	Dark Blue	Green	Dark Blue	Yellow	Dark Blue	Dark Blue
Voedingsindustrie	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green
Plantenteelt	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green
Dierverzorging	Red	Orange	Orange	Red	Orange	Red	Orange
Veehouderij en Paardenhouderij	Light Blue	Dark Blue	Green	Green	Green	Light Blue	Green
Kapper	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Schoonheidspecialist	Yellow	Red	Yellow	Dark Blue	Yellow	Yellow	Yellow
Pedicure	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green
Bouw en Infra	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
Hout en Meubel	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Uitgeven, Vormgeven en Printmedia	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
AV, Multimedia en Gaming	Yellow	Yellow	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Yellow
Artiesten, Theater en Evenementen	Yellow	Yellow	Orange	Yellow	Orange	Yellow	Yellow
Gezondheidstechniek	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green
Creatieve en Ambachtelijke techniek	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green
Afbouw en Onderhoud	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Reclame en Presentatie	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Schoonmaak en Glazenwassen	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green
Carrosserie	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
Mobiliteit	Yellow	Yellow	Dark Blue	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
Procestechniek	Green	Green	Dark Blue	Green	Yellow	Green	Green
Laboratoria	Green	Green	Green	Yellow	Dark Blue	Dark Blue	Green
Fotonica	Yellow	Yellow	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Yellow	Yellow
Transport en Logistiek	Orange	Orange	Yellow	Yellow	Yellow	Orange	Yellow
Scheepvaart	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Horeca	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green
Bakkerij	Green	Green	Green	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Reizen	Dark Blue	Light Blue	Green	Dark Blue	Yellow	Yellow	Light Blue
Recreatie	Green	Dark Blue	Dark Blue	Yellow	Yellow	Dark Blue	Light Blue
Facilitaire dienstverlening	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green
Versdetailhandel, -groothandel en -industrie	Light Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue

Kenniscentrum	Aantal leerbedrijven per kenniscentrum*	waarvan buitenlands
Calibris	55.018	897
ECABO	45.004	773
Kenteq	18.511	102
KC Handel	33.407	489
Aequor	27.148	1.710
KOC	9.992	156
Fundeon	10.937	36
SH&M	3.315	25
GOC	8.759	222
SVGB	3.589	48
Savantis	10.776	91
VOC	2.003	5
Innovam	10.621	3
PMLF	3.559	53
VTL	6.649	109
Kenwerk	19.393	2.179
SVO	3.565	5
Totaal	272.246	6.903

* In dit aantal zijn de leerbedrijven die bij meerdere kenniscentra erkenningen hebben vaker meegeteld. Het totaal aantal unieke leerbedrijven in maart 2011 is 223.241.

Gemiddelde situatie van kans op stage- en leerbanen per regio in Nederland



Legenda tabel

- Er zijn meer dan voldoende stageplaatsen en leerbanen t.o.v. het aantal leerlingen.
- Over het algemeen zijn er meer dan voldoende stageplaatsen en leerbanen, bij sommige opleidingen is er evenwicht.
- Over het algemeen is er evenwicht, bij sommige opleidingen zijn er meer dan voldoende stageplaatsen en leerbanen.
- De vraag naar en het aanbod aan stageplaatsen en leerbanen zijn in evenwicht.
- Over het algemeen zijn er meer dan voldoende stageplaatsen en leerbanen, in sommige opleidingen is er een tekort.
- Over het algemeen is er evenwicht, bij sommige opleidingen is er een tekort aan stageplaatsen en leerbanen.
- Over het algemeen is er een tekort aan stageplaatsen en leerbanen, in sommige opleidingen is er evenwicht.
- Er is een tekort aan stageplaatsen en leerbanen t.o.v. het aantal leerlingen.

Arbeidsmarkt

Verschillende partijen geven negatieve signalen af over de ontwikkeling van de arbeidsmarkt. Het Centraal Planbureau verwacht in 2012 dat de werkloosheid met meer dan 100.000 personen stijgt in 2012. Ook het CBS laat zien dat het aantal vacatures terugloopt, vooral als het om nieuwe vacatures gaat. De kenniscentra tonen dat het aantal vacatures op internet voor mbo-gediplomeerden de laatste vier maanden is gedaald is met meer dan 6.000 naar 75.000 vacatures. Dit geldt voor administratie, techniek en welzijn. In de zorg stijgt het aantal vacatures licht. De ontwikkelingen per sector leest u hier.



Zorg, Welzijn en Sport

De (ouderen) zorg heeft veel behoefte aan personeel. Jongeren vinden de ouderenzorg vaak onaantrekkelijk. Te weinig studenten kiezen voor verzorgende niveau 3. Er is een sterke instroom van hoger opgeleide medewerkers op niveau 4 en 5 (hbo) en de sector wil allochtonen, vrouwen en herintreders graag voor zich winnen. Door de bezuinigingen in de welzijnssector (de branches jeugdzorg, welzijn en algemeen maatschappelijke dienstverlening) nemen instellingen soms al minder personeel aan. Kinderopvang organisaties plannen soms een krimp van het personeelsbestand.



Economisch-Administratief, ICT en Veiligheid

Voor ECABO-opleidingen geldt een lichte achteruitgang van de kans op een baan. Ontwikkelingen zoals 'het nieuwe werken' en het automatiseren van routinewerkzaamheden spelen een rol. Ook het herinrichten van processen bij (overheids) organisaties gaat vaak ten koste van arbeidsplaatsen (o.a. secretaresses). Verdringing door hoger opgeleiden speelt ook een rol. Een aantal commerciële beroepen, zoals commercieel medewerker binnendienst (3), contactcenter medewerker (3), contactcenter teamleider (3), junior accountmanager (4) en commercieel medewerker bank- en verzekeringswezen (4), maar ook voor de salarisadministrateur (4) behouden goede perspectieven.



Installatie-, Elektrotechniek- en Metaal

Het aantal nieuwe vacatures is afgenomen, na een duidelijke toename in het begin van 2011. Dit geldt in dezelfde mate voor de elektro-, installatie en metaaltechniek. De kansen voor werkzoekenden in deze beroepsgroepen zijn minder gunstig geworden, nadat ze eerder juist waren verbeterd. Het aantal jonge werkzoekende mbo'ers is toegenomen, met name in de metaal- en elektrotechnische industrie die verwachten dat de werkgelegenheid daalt, dan bedrijven die groei voorzien. De perspectieven op de lange termijn zijn echter nog steeds gunstig vanwege een lage instroom en een hoge vervangingsvraag.



Handel, Textiel en Mode

De arbeidsmarktperspectieven in de detailhandel en de groothandel blijven gunstig. Ondanks de verslechterende economische situatie bleef de omzet in de detailhandel in 2011 gelijk. Hierdoor is het aantal banen stabiel. In de detailhandel zijn er vooral veel vacatures voor verkopers, verkoopspecialisten en afdelingsmanagers. In de groothandel hebben de commercieel medewerkers en junior accountmanagers de beste kansen op een baan. Interieuradviseurs hebben een ongunstig arbeidsmarktperspectief.



Voedsel, Natuur en Leefomgeving

Veel productiebedrijven in de plantenteelt maken op dit moment geen winst. Werkgevers vinden dat het niveau van mbo'ers niet altijd goed aansluit bij het werk. Gediplomeerde mbo'ers, werken bijna nooit als manager, ook niet als ze werkervaring hebben. Dit werkt verdringing door hbo'ers in de hand. Een aantal bloemenwinkels sluit de deuren.



Uiterlijke verzorging

De jarenlange stijging van de werkgelegenheid in de uiterlijke verzorging neemt

af, met name bij kappers en schoonheidsspecialisten. Het arbeidsmarktperspectief voor kappers blijft redelijk gunstig omdat het aantal studenten en gediplomeerden daalt. Het aantal studenten en gediplomeerden voor schoonheidsspecialisten stijgt sterk waardoor er knelpunten ontstaan op de arbeidsmarkt. Dit leidt tot knelpunten op de arbeidsmarkt. In de hele branche is het aantal zzp'ers flink toegenomen. Schoonheidsspecialisten en pedicures zijn vrijwel altijd zzp'ers. Er zijn dus weinig bedrijven met personeel. Daarmee is ook de vervangingsvraag zeer beperkt.



Bouw en Infra

Er is op dit moment geen structureel personeelstekort. Het aantal werknemers dat onder de bouw cao valt neemt in heel Nederland nog steeds af (februari 2012, bronnen: Cordares en Technisch Bureau Bouwnijverheid). Toch hebben de bedrijven waar het goed mee gaat behoefte aan jonge, gemotiveerde vakmensen.



Hout en Meubel

De hout- en meubelbranche is nog niet hersteld van de economische crisis. Er zijn weinig vacatures. Het bestaande personeel werkt veel over. De timmerindustrie vanwege de vergrijzing wel problemen in de toekomst.



Creatieve industrie

Veel bedrijven hebben last van de economische situatie en overheidsbezuinigingen op kunst, cultuur en publieke media. Bij uitgeven, vormgeven en printmedia vervangt technologische innovatie deels de arbeid. Midden- en West-Nederland bieden de meeste werkgelegenheid, maar ook hier zijn minder vacatures en stijgt het aantal werkzoekenden.



Gezondheids-, Creatieve en Ambachtelijke techniek

De vraag naar medische hulpmiddelen stijgt door vergrijzing en welvaartsziekten

als diabetes en overgewicht. Daarmee stijgt ook de vraag naar gekwalificeerde vakmensen zoals audiiciens, opticiens en tandtechnici en medewerkers steriele medische hulpmiddelen die instrumenten steriliseren. Vergrijzing en ontgroening in de creatief technische branches zorgt in de toekomst voor een tekort aan goed geschoolde vakmensen. Op dit moment is vooral vraag naar reparatie en restauratie van producten. De kansen voor goed opgeleide creatieve vakmensen, vooral (jonge) ondernemers zijn dus gunstig.



Schilderen en Onderhoud, Afbouw, Reclame, Presentatie en Communicatie, Schoonmaak en Glazenwassen

Er is nog steeds vraag naar gediplomeerde tentoonstellingsbouwers. Het aantal studenten is beperkt. Schoonmakers hebben goede kansen op werk.



Carrosserie

De autoschadegevallen lopen structureel terug dus hebben veel schadebedrijven minder werk. Autoschadebedrijven zijn onzeker over de sturing van verzekerings- en leaseaansluitingen, importeurs en dealerbedrijven en nemen daarom minder personeel aan.



Mobiliteit

Bedrijven in verschillende regio's geven aan dat het werk terugloopt: minder onderhoud zorgt voor minder werkorders. Dit geldt voor autotechniek, bedrijfsautotechniek en tweewielers. Vooral kleine bedrijven zijn voorzichtig met personeel aannemen. De vraag naar personeel op niveau 3 en 4 is matig tot redelijk.



Proces-, Laboratoriumtechniek en Fotonica

Bij procestechniek groeit de vraag naar operators A en B licht. Door de uitstroom (vergrijzing) is er een vervangingsvraag. De vraag naar operator C blijft relatief hoog. In de regio Zuidwest hebben

bedrijven een voorkeur voor operators niveau 3 en 4 en blijft de vraag naar operators op niveau 1 en 2 wat achter. Een kwart van de bedrijven in Groningen, Friesland en Drenthe verwacht een tekort aan operators niveau 3 en 4. Daarom leidt meer dan 80% van deze bedrijven intern op. Ook stijgt in deze regio de vraag naar operationele technici niveau 3 en 4 sterk door energiebedrijven en de bouw van energiecentrales.



Transport, Logistiek en Scheepvaart

De sector transport en logistiek heeft geen personeelstekorten en momenteel is er weinig vraag naar personeel. De sector is conjunctuurgevoelig en ondervindt nog steeds gevolgen van de recessie.



Horeca, Bakkerij, Recreatie, Reizen en Facilitaire dienstverlening

De horeca verwacht een zwaar jaar. Dit heeft mogelijk invloed op de vraag naar personeel. Er is nog steeds behoefte aan gekwalificeerde zelfstandig werkende koks en gastheren/-vrouwen.



Verssector

De versindustrie is een onbekende sector. Mensen zijn niet op de hoogte van de opleidingsmogelijkheden, carrièrekansen en relatief goede arbeidsvoorwaarden die deze branche te bieden heeft. De versdetailhandel kampt met opvolgingsproblematiek en biedt kansen voor startende ondernemers.

SBB Barometer

Vier keer per jaar brengt SBB de partijen in het veld van arbeidsmarkt en beroeps- onderwijs op de hoogte van de actuele stand van zaken op de stageplaatsen- en leerbanenmarkt. Alle SBB Barometers kunt u vinden op s-bb.nl. Ruim 800 medewerkers van de zeventien kenniscentra verzamelen de informatie die leidt tot 264 branche-regioscores van 44 branches in zes districten. De vorige rapportage was in december 2011. De volgende SBB Barometer komt uit in juni 2012.

Kansrijke beroepen

Beroep	Niv.	Sector
Verzorgende	3	Zorg en Welzijn
Verpleegkundige	4	Zorg en Welzijn
Pedagogisch Werker	3	Zorg en Welzijn
Commercieel medewerker bank- en verzekeringswezen	4	Economisch-administratief
Commercieel medewerker binnendienst	3	Economisch-administratief
Contactcenter medewerker	3	Economisch-administratief
Servicemonteur installatie-techniek	3	Techniek
Servicemonteur elektrotechniek	3	Techniek
Servicetechnicus werktuigbouw	4	Techniek
Verkoper (detailhandel)	2	Handel en Textiel
Logistiek medewerker KCH	2	Handel en Textiel
Manager handel (filiaalmanager)	4	Handel en Textiel
Vakbekwaam medewerker teelt	3	Voedsel en leefomgeving
Operator voedingsindustrie	2,3	Voedsel en leefomgeving
Voedingsmanagement	4	Voedsel en leefomgeving
Allround meubelmaker	3	Hout en Meubel
Allround interieurbouwer	3	Hout en Meubel
Machinaal houtbewerker/ Montagemedewerker	2	Hout en Meubel
Timmerman	2,3	Bouw & Infra
Assistent bouw & infra	1	Bouw & infra
Calculator/werkvoorbereider	4	Bouw & infra
Schoonmaker	2	Schoonmaak
Tentoonstellingsbouwer	2,3	Presentatie en Communicatie
Opticiens	4	Gezondheidstechniek
Audiciens	4	Gezondheidstechniek
Tandtechnicus	4	Gezondheidstechniek
Chemisch fysisch analist	4	Laboratoriumtechniek
Klinisch analist	4	Laboratoriumtechniek
Biotechnologisch analist	4	Laboratoriumtechniek
Allround Operationeel Technicus	4	Procestechniek
Operator B	3	Procestechniek
Operator C	4	Procestechniek
Eerste medewerker fastservice	3	Horeca
Kok	2,3	Horeca
Gastheer/-vrouw	2,3	Horeca
Logistiek medewerker	2	Transport en logistiek
Chauffeur Goederenvervoer	2	Transport en logistiek
Planner wegtransport	3	Scheepvaart
Verkoopadviseur mobiliteitsbranche	3	Mobiliteit
Eerste autotechnicus	3	Mobiliteit
Eerste Bedrijfsautotechnicus	3	Mobiliteit
Carrosseriebouwer	2	Carrosserie
Autoschadetechnicus	3	Carrosserie
Caravanhersteller	2	Carrosserie
Voedingsoperator	2	Verssector
Productiemedewerker versindustrie	2	Verssector
Prod. medew./Medewerker versspecialzaken	2,3	Verssector

Kijk op barometer.s-bb.nl voor het volledige (regionale) overzicht.

Tekorten aan leerplaatsen

Beroep	Niv.	Sector
Pedagogisch Werker Jeugdzorg	4	Zorg en Welzijn
Pedagogisch Werker Kinderopvang	4	Zorg en Welzijn
Helpende zorg en welzijn	2	Zorg en Welzijn
Medewerker ICT	2	Economisch-administratief
Bedrijfsadministratief medewerker	2	Economisch-administratief
Medewerker sociale zekerheid	4	Economisch-administratief
Interieuradviseur	4	Handel en textiel
Medewerker styling	4	Handel en textiel
Medewerker design	4	Handel en textiel
Dierenassistent paraveterinair	4	Voedsel en leefomgeving
Dierenverzorgers	3	Voedsel en leefomgeving
Vormgever leefomgeving	4	Voedsel en leefomgeving
Machinaal houtbewerker	2	Hout en Meubel
Allround machinaal houtbewerker	3	Hout en Meubel
Timmerman	2,3	Bouw en infra
Vakman GGW	2	Bouw en infra
Metselaar	2,3	Bouw en infra
Medewerker stukadoor	2	Schilderen en afbouw
Analist Microbiologie	4	Laboratoriumtechniek
Analist Biotechnologie	4	Laboratoriumtechniek
Analist Pathologie	4	Laboratoriumtechniek
Manager verkoop reizen	4	Reizen en recreatie
Verkoper reizen	3	Reizen en recreatie
Leisure & hospitality assistent	2	Facilitaire dienstverlening
Assistent mobiliteitsbranche	1	Mobiliteit
(Eerste) motorfietstechnicus	2,3	Mobiliteit
Autotechniek	3	Mobiliteit
Autoschadehersteller	2	Carrosserie
Autospuiter	2	Carrosserie
Mediavormgever	4	Creatieve industrie
Artiest	4	Creatieve industrie
Gaming	4	Creatieve industrie

Kijk op barometer.s-bb.nl voor het volledige (regionale) overzicht.



SBB in vogelvlucht

Op 1 januari 2012 is de stichting Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) van start gegaan. In SBB werken het middelbaar beroepsonderwijs (mbo), en het georganiseerd bedrijfsleven samen. Colo, de vereniging van 17 kenniscentra, is naar deze organisatie overgegaan.

Het mbo en het bedrijfsleven zijn van oudsher nauw verbonden. Bijna 70 onderwijsinstellingen (roc's, aoc's en vakscholen) en private onderwijsaanbieders leiden samen met ruim 200.000 erkende leerbedrijven mbo-ers op voor een mooie carrière. Werkgevers hebben goed opgeleide vakmensen nodig. De vraag naar personeel en de eisen die het bedrijfsleven aan deze vakmensen stelt zijn constant in beweging. Daarnaast moeten vmbo, mbo en hbo goed op elkaar aansluiten. SBB speelt hier actief op in en adviseert de minister van OCW.

Op welke terreinen samenwerken?

SBB maakt afspraken over de inhoud van de opleidingen. En legt in de zogeheten 'kwalificatiedossiers' de behoefte van de arbeidsmarkt vast. Zo kunnen de scholen beter inspelen op de ontwikkelingen binnen de arbeidsmarkt en daardoor studenten goed adviseren over de kansen op een baan. Onderwijs en bedrijfsleven maken in deze dossiers ook bindende afspraken over examinering.

Onderwijs en bedrijfsleven werken in SBB samen aan een doelmatig opleidings-

aanbod. Elke mbo-er doet tijdens de opleiding praktijkervaring op tijdens een stage of een leerbaan: de 'beroepspraktijkvorming'. SBB maakt over deze beroepspraktijkvorming afspraken die voor een hele bedrijfstak gelden, zoals de zorg, de bouw, de metaal of de horeca. School, leerbedrijf en deelnemer maken op basis van deze landelijk geldende afspraken vervolgens individuele afspraken.

Wat is de rol van de kenniscentra beroepsonderwijs en bedrijfsleven in SBB-verband?

Onderwijs en bedrijfsleven werken binnen de kenniscentra al vele jaren samen op het terrein van de kwalificatiedossiers. SBB trekt deze lijn door naar de andere thema's: beroepspraktijkvorming, examinering en doelmatigheid. De kenniscentra zijn van onderwijs en bedrijfsleven. Ook op sectoraal niveau pakken onderwijs en bedrijfsleven genoemde thema's nu op. Daarnaast werken de 17 kenniscentra als collectief binnen SBB nauw samen:

- ze vormen op veel terreinen bij hun dienstverlening één centraal loket
- studenten en docenten benutten de matchingsite Stagemarkt.nl voor de juiste stageplaats
- actuele stage- en arbeidsmarktinformatie maken kansen op een baan zichtbaar
- studenten gebruiken de website Beroepenbeeld.nl om zich te oriënteren op een opleiding en beroep.

Wat wil SBB bereiken?

Duidelijk is dat bedrijfsleven en onderwijs in SBB op veel meer terreinen dan tot nu toe samen de verantwoordelijkheid nemen voor het beroepsonderwijs. SBB biedt de minister één aanspreekpunt, dat vanuit een gemeenschappelijk belang namens onderwijs en bedrijfsleven gezamenlijke adviezen geeft. De eindverantwoordelijkheid voor het mbo blijft bij de minister liggen. Vervolgens voeren de kenniscentra de besluiten samen met het onderwijs en het bedrijfsleven in hun sectoren uit.

Het bestuur SBB buigt zich regelmatig over vraagstukken rond de aansluiting beroepsonderwijs - bedrijfsleven met als doel hierop adequaat te anticiperen en concrete adviezen uit te brengen.

Wat leveren de inspanningen van SBB op voor studenten en bedrijven?

Naast meer verantwoordelijkheid krijgen bedrijven die mbo-ers opleiden en in dienst nemen meer invloed op de kwaliteit van de opleiding. Inhoud van het onderwijs en de omvang van het onderwijsaanbod sluiten straks nog beter aan bij de behoeften van de werkgevers. Het onderwijs krijgt meer zeggenschap over de kwalificatiedossiers. Zo ontstaat er een betere balans tussen datgene wat het bedrijfsleven verlangt van de scholen en de mogelijkheden van de scholen zelf.

Bedrijfsleven en beroepsonderwijs vormen de stichting Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB). Samen werken ze aan thema's als kwalificatiestructuur, examens, beroepspraktijkvorming en opleidingsaanbod. Daarmee optimaliseert SBB de aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt. Met als doel: voldoende en deskundige vakmensen.

Postbus 7259
2701 AG Zoetermeer
079 329 40 00
www.s-bb.nl

Uitgave
© SBB, Zoetermeer,
maart 2012, jaargang 6

Redactie en vormgeving
SBB, Zoetermeer

Drukwerk
Bestenzet, Zoetermeer

Foto's
Hollandse Hoogte

ISSN
1879-7911

Voor meer informatie

over stage- en leerbanenmarkt:
Tamara Schellings (SBB)
079 329 40 21

over de arbeidsmarkt:
Ruud Baarda (SBB)
079 329 40 32

